

Kyrkjan hefir staðið síðan á 17. öld, og er því orðin hraparlega á eftir tímanum. Hún var sett á stað með frelsishreyfingunni um miðbik 19. aldar, en var ekki færð, svo hún hefir orðið of sein. En nú eru þeir að smá fara hana, lærifeðurnir við prestaskólann, svo hún er ekki orðin meira en fjórðung aldar á eftir, alls yfir, ef dæma má eftir aðsendum ritgjörðum í Kirkjublaðinu. Vitanlega er stundarvísir sjálfra leiðtoganna ekki svo langt á eftir, og gætum vér trúað að hann fylgdi, í þeim enum, fyllilega með jarðar eða sólarganginum.

Ýmsar greinir í Kirkjublaðinu, eftir ritstjórnann, sanna það ljóslega, og mætti benda á „Freistingarsögu Jesú“ í 5. tbl. þ. á. sem dæmi. Þar er skýrt tekið fram hversu sagan hafi myndast út úr þjóðtrú fyrri tíma, og hvaða þýðing slíkar „dæmisögur“ hafi fyrir þessa tíma. Eftir því sem séð verður er það líka verk ritstj. útlekking og upptekning ýmsra greina eftir Dr. Reginald J. Campbell í Lundúnum; höfund „Nýju Guðfræðinnar“ svenefndu. Flestar þær ritgjörðir meðhöndla hinar fornu Orþodoxu kreddur og útskýra þær burt úr trúnni og hugum manna.

Eins og nú horfir, væri hin trúarlega afstaða Reykjavíkur guðfræðinganna hin trúarlega afstaða meiginheildar íslensku kyrkjunnar, með þeim framförum er allar líkur benda til að verða muni, fara senn allir Íslendingar að geta sameinast á ný, innan einnar kyrkju—radikalarnir líka, svo að ein verði kyrkja allra Íslendinga, —*íslenska* kyrkjan— og ein trú og trúarjátning, að leita sannleikans og „að treysta mannsandanum til að þekkja og kannast við sannleikann, hvaðan sem hann kemur.“

Þessi rýmkunar stefna í kyrkjumálunum, er farið hefir fjarska hægt upp til síðustu tíma, hefir þó ekki verið látin óátalin, frá því allra fyrsta, á Íslandi frekar en annarstaðar. Er það bæði einkennilegt og stundum kátlegt, þegar litið er til baka, að horfa á hvernig menn hafa staðið, bæði hver gagnvart öðrum og breytt hliðum á því máli. Það er gömul saga, ekki þó án þýðingar fyrir það sem nú er að gjörast, deilan út af Viðeyjarbókinni, Njólu, Jóhannesar guðspjalli, Trúfrelsi o. fl. En það er mikið yngri saga, deilan út af „Steingjörfingum“ Péturs byskups,